

Uredništvo portala Sistory nima soglasja avtorja za objavo članka

prav on zhiral gradivo kot eden izmed vodilnih mož slovenskega dela Jugoslovanske nacionalne stranke in naslednik dr. Alberta Kramerja za politične zadeve. Bil je eden od trojice predsedstva Slovenske zaveze. Inž. Mačkovšek je pripadal liberalnemu taboru slovenske politike. Zato predstavlja odkritje in objava omenjenega dosjeja pravzaprav arhiv tega tretjega velikega pola slovenske politike, ki je bil med zgodovinarji močno iskan tako kot katoliški, ki pa žal še ni najden oziroma dostopen. Inž. Mačkovšek se je rodil v Idriji leta 1888, kot gradbenik pa je bil zaposlen na mestnem gradbenem uradu v Ljubljani, kjer je ostal do 1944, do internacije v Dachau, kjer je umrl. Kot strokovnjak za mejna vprašanja je po prvi svetovni vojni kot ekspert sodeloval na mirovni konferenci v Parizu. Dr. Vodušková v uvodu podrobneje opisuje tudi cepitev in poizkuse združevanja strank slovenskega liberalnega tabora tudi v vojnem času, ko kljub hudim pritiskom s strani okupatorja liberalci niso mogli ali hoteli najti skupnega jezika. Nadalje opisuje poizkuse zблиževanja teh skupin z Osvobodilno fronto slovenskega naroda, slovenskimi katoliškimi strankami in seveda zveze z Britanci in jugoslovansko vlado v Londonu.

Posebej zanimivi so tudi opisi okoliščin Mačkovškove aretacije leta 1944 po nalogu nemškega policijskega generala Erwina Rösenerja. Osrednji del knjige predstavljajo Mačkovškovi zapisi iz začetka okupacije, ali točneje z dne 29. aprila 1941, ko so v Ljubljano "s fanfarami vkorakale večje laške trupe..." in ko so ga fašistične oblasti zaprle. Po izpustitvi je zapisoval vtise s svojih obiskov, pisal o položaju v nemškem delu okupirane Slovenije, nemškem terorju, dogajanjih v Ljubljani ter politične povezave, s čimer nadaljuje tudi v drugem delu, z naslovom Politični sestanki 1941-1944. V četrtem poglavju, v prilogah, so dokumenti, ki so nastali pri delu Zaveze, Napredne skupnosti in drugih teles strank ter poročila za vlado v Londonu. Posebej pa je zanimiv in aktualen dokument z naslovom Naše meje, pravi elaborat z zgodovinskim, geografskim, pravnim, gospodarskim, političnim in nacionalnim orisom kot tudi načrtom za mejno problematiko po osvoboditvi. Na koncu je še kazalo oseb, ki omogoča, da o marsikom, ki je bil do sedaj pozabljen ali prezrt, na hitro izvemo mnogo novega, kar bo vsekakor dobrodošel pripomoček za nove študije obravnavanega obdobja in zaradi tega tudi slovenskega zgodovinopisja. Za dosjeje pa je avtorica zapisala: "Naloga zgodovinarjev bo, da v bodoče pregledajo, analizirajo in ovrednotijo to gradivo (pri čemer ga je del še vedno delno nedostopen v arhivih Dokumentacije Sove). Šele na podlagi vsega bo mogoče rekonstruirati tisti del podobe naše preteklosti, ki je do sedaj manjkal. To je v bistvu popolnjevanje praznin v dogajanju in ne gre za kakršnokoli namerno prevrednotenje, ali celo kaj več, kot se danes rado namiguje. To torej še ni revizija zgodovinopisja (ne zgodovine - kar je seveda nemogoče), čeprav je tudi ta možna, če jo bodo podatki narekovali."

Jera Vodušek-Starič, *Dosje Mačkovšek*, Viri, št. 7, Arhivsko društvo Slovenije, Ljubljana 1994, 235 str.

Arhivsko društvo Slovenije je v seriji svojih publikacij Viri konec leta 1994 izdalo že sedmo knjigo z naslovom *Dosje Mačkovšek* dr. Jere Vodušek Starič. Avtorica, priznana raziskovalka slovenske medvojne in povojne politične zgodovine, je za objavo izbrala del dva tisoč strani obsegajočega dosjeja, ki ga je slovenska obveščevalna služba leta 1994 deklasificirala in ga predala Arhivu Ministrstva za notranje zadeve. Dr. Vodušková ugotavlja, da je bil prav ta dosje, kjer se pojavlja preko šeststo imen, podlaga za večino političnih procesov na Slovenskem po drugi svetovni vojni, ki so sloneli predvsem na obtožbah kolaboracije z "zločinsko" jugoslovansko beginsko vlado v Londonu in za sodelovanje z angleško obveščevalno službo, kajti strah pred zahodno strankarsko demokracijo je imel v takratnih jugodemokratskih oblasteh velike oči. Inž. Janko Mačkovšek je osrednja osebnost tega dosjeja, ker je